

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาของผู้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง: ศึกษากรณี แหล่งเรียนรู้การเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น บ้านคลองทุเรียน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลการศึกษาจากตำรา เอกสารทางวิชาการ รายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์ภาคนิพนธ์และเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ นักพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ของ แหล่งเรียนรู้การเกษตร เพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (field research) โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจริงในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการพัฒนาแบบพึ่งตนเองของ แหล่งเรียนรู้การเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง: ศึกษากรณี แหล่งเรียนรู้การเกษตร เพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น บ้านคลองทุเรียน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวนเกษตร เพื่อเป็นแนวคิดและเป็นเครื่องชี้นำในการเก็บรวบรวม ข้อมูลภาคสนามต่อไป นอกจากนี้ยังศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่ที่จะทำการศึกษา เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ที่จะทำการศึกษาให้ชัดเจน และนำมาประกอบ ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยลงพื้นที่ไปทำการสำรวจ และเก็บ รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษา โดยแยกการดำเนินการตามลักษณะและวิธีการ ที่แตกต่างกัน คือ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่ง เป็นผู้ที่มิประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ ประกอบไปด้วยความรู้ทั่วไปในเรื่อง วน เกษตร ที่เกี่ยวข้อง ใช้งบประมาณวิจัยโดยตรง จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ และ บันทึกการสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง โดยมีกรอบในการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของชุมชนบ้านคลองทุเรียน และบริเวณรอบชุมชน

2.2 สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและบริเวณ รอบชุมชน ซึ่งนำมาสู่การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ชุมชน

2.3 แนวความคิดในการเริ่มสร้างแหล่งเรียนรู้การเกษตรเพื่อการพึ่งตนเอง และสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น บ้านคลองทุเรียน

2.4 การแก้ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหาแหล่งน้ำ ปัญหาการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่ทำกิน เป็นต้น

2.5 ผลจากการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้การเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและ สิ่งแวดล้อมท้องถิ่น บ้านคลองทุเรียน

3. จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participative observation) ในข้อมูลเชิง คุณภาพบางส่วน ที่จะมีส่วนเสริมให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้ศึกษาเข้าไป สังเกตสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง: ศึกษากรณี แหล่งเรียนรู้การเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

(qualitative research) นั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์ร่วม คือ การวิจัยเอกสาร (documentary research) การสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participative observation) และ การใช้ข้อมูลแบบอุปนัย (analytic inductive) โดยการพรรณนาความจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ที่ทำการศึกษา เพื่อวิเคราะห์และสรุปผล พร้อมนำเสนอเนื้อหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน บ้านคลองทุเรียน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายโชคดี ปรโลกานนท์
2. นายสมเกียรติ ไพฑูรย์
3. นายอรทัย โจทย์กลาง
4. นายยอดรัก รัชนิพนธ์
5. นางปิยะดา รัชนิพนธ์